

ГОВЬ-АЛТАЙ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Говь-Алтай аймгийн Тайшир сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын хураангуй тайлан

Аудитын код: ГАА-2023/9/-НА-СТА-ТТЗ

Цахим хуудас:

www.audit.mn

Алтай хот

2023 он

Дарга, Тэргүүлэх аудитор: Х.Түвшинбаяр

Утас: 70483413 Цахим хаяг:

tuvshinbayarkh@audit.gov.mn

Аудитын менежер: Д.Эрдэнэчимэг

Утас: 70484055 Цахим хаяг:

erdenechimegd@audit.gov.mn

Ахлах аудитор Б.Цэвэлмаа

Утас 99026016 Цахим хаяг:

tsevelmaab@audit.gov.mn

Аудитор М.Дөлгөөнбаяр

Утас: 85151215 Цахим хаяг:

dulguunbayarkh@audit.gov.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

Хоёр. Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл

/мянган төгрөг/

	Үзүүлэлт	2021.12.31	2022.12.31
Санхүүгийн байдлын тайлан			
	Эргэлтийн хөрөнгийн дүн	786,084.6	579,329.8
	Эргэлтийн бус хөрөнгийн дүн	4,410,414.9	1,389,469.6
	Нийт хөрөнгийн дүн	5,196,499.5	1,968,799.3
	Нийт өр төлбөрийн дүн	39,621.6	30,877.5
	Цэвэр хөрөнгө/өмчийн дүн	5,156,877.9	1,937,921.9
	Өр төлбөр, цэвэр хөрөнгө/өмчийн дүн	5,196,499.5	1,968,799.3
	Үйл ажиллагааны орлогын дүн	2,836,651.7	1,021,300.4
	Үйл ажиллагааны зардлын дүн	2,523,624.4	916,346.8
	Үйл ажиллагааны үр дүн	210,996.4	391,978.7
	Үйл ажиллагааны бус үр дүн	147,312.1	3,598,887.2
	Үйл ажиллагааны нийт үр дүн	63,684.3	-3,206,908.5
Цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан			
	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	4,350,501.5	5,144,830.4
	Тайлант оны үр дүн	-3,206,908.5	-3,206,908.5
	Эцсийн үлдэгдэл	1,143,592.9	1,937,921.8
Мөнгөн гүйлгээний тайлан			
	Үйл ажиллагааны мөнгөн орлогын дүн	2,836,651.7	1,021,300.4
	Үйл ажиллагааны мөнгөн зарлагын дүн	370,496.51	396,684.50
	Үйл ажиллагааны ЦМГ	22,830.0	22,830.00
	Хөрөнгө оруулалтын ЦМГ		
	Санхүүгийн ажиллагааны ЦМГ	-	0.00
	Нийт цэвэр мөнгөн гүйлгээ	-	0.00
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	0	0
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	-	
Төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан			
	Нийт зарлага ба цэвэр зээлийн дүн	1,175,598.5	959,970.7
	Урсгал зардал	788,011.4	759,205.8
	Хөрөнгийн зардал	264,686.2	190,700.5
	Зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэр	1,175,598.5	864,368.7
	Улсын төсвөөс санхүүжих		
	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	830,299.8	786,060.4
	Төсөвт байгууллагын үйл ажиллагаанаас	179,763.1	78,308.3
	Мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл	0	168,371.2

Гурав. Аудитын илрүүлэлт:

Аудитаар нийт 0.5 сая төгрөгийн алдаа¹, зөрчлийг арилгасан. Үүнд:

Нягтлан бодох бүртгэлтэй холбоотой:

Санхүүгийн тайлангийн үзүүлэлтүүдийг 0.6 сая төгрөгөөр зөрүүтэй тайлагнасан нь Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.7-т "байгууллагын санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн мэдээ, тайлан, үр дүнгийн гэрээний биелэлтийг үнэн зөв гаргах, тогтоосон хугацаанд тайлагнах", Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.1-т "Санхүүгийн тайлагналын олон улсын стандартын дагуу нягтлан бодох бүртгэл хөтөлнө", 8 дугаар зүйлийн 8.2-т "Энэ хуулийн 4.4-т заасан байгууллага нь Төсвийн тухай хуулийн 26.3-т нийцүүлэн нягтлан бодох бүртгэл хөтөлж, санхүүгийн тайлан гаргана.", 20 дугаар зүйлийн 20.2.3-т "холбогдох олон улсын стандарт, эрх бүхий төрийн байгууллагаас баталсан нягтлан бодох бүртгэлийн стандарт, журам, заавар, энэ хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан зарчмыг баримтлан нягтлан бодох бүртгэл хөтөлж, санхүүгийн тайлан гаргах;" заалтыг тус тус зөрчсөн байна.

Аудитаар нийт 22.6 сая төгрөгийн зөрчил² илэрснээс зөрчлийг арилгах, давтан гаргахгүй байх талаар 1 заалт 22.6 сая төгрөгийн албан шаардлага хүргүүлсэн.

3.2 Албан шаардлага

- ✓ Орон нутгийн орлогын төлөвлөгөөг үзэхэд хөрөнгийн орлого 0.1 сая төгрөгөөр, газрын төлбөрийн орлого 3.6 сая төгрөгөөр, хог хаягдлын хураамжийн орлого 0.9 мянган төгрөгөөр, малын хөлийн албан татварын орлого 18.2 сая төгрөгөөр тус тус тасарсан нь Төсвийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.4.1-т "Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн энэ хуулийн 14.2.2, 14.2.3, 14.2.5, 14.2.8-д заасан болон төсвийн шууд захирагчийн энэ хуулийн 16.5-д заасан бүрэн эрхийг хэрэгжүүлэх", Төсвийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.3-т "Төсвийн ерөнхийлөн захирагч өөрийн эрхлэх асуудлын төсвийн орлого, зарлагын зүй зохистой, үр ашигтай байдал, үр дүнгийн гүйцэтгэлийг хангаж, өөрт хамаарах төсвийн гүйцэтгэлийн биелэлтийг санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, тухайн шатны иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал, Засгийн газар, Улсын Их Хурлын өмнө бүрэн хариуцна", Төсвийн тухай хуулийн 41 дүгээр зүйлийн 41.2.1-т "Хуулийн дагуу улс, орон нутгийн төсөвт оруулах болон тухайн төсвийн байгууллагын өөрийн үйл ажиллагааны орлогыг бүрэн төвлөрүүлэх" Тайшир сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2022 оны 12 дугаар сарын 19-ний өдрийн 31 дүгээр тогтоолыг зөрчсөн, эрх ба үүрэг, нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Дөрөв. Аудитаар илэрсэн буруу илэрхийллийн нэгтгэл:

Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

/ сая төгрөг/

Байгууллагын нэр	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		Үүнээс				Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Залруулсан		Залруулаагүй		Тоо	Дүн

¹ Тайлагнасан санхүүгийн тайлангийн үзүүлэлт, тайлагнасан байвал зохих үзүүлэлтийн хоорондын зөрүү. Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулах, буруу тусган илэрхийлэх, үүнд, математик үйлдлийн алдаа, НББ-ийн бодлогыг мөрдөхөд гарсан алдаа, бодит байдлыг буруу тайлбарласан /буруу ойлгосон/, хайнга хандсан /мартсан, тэмдэглээгүй орхисон/,

² Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.

Тайшир сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч	1	0.6			1	0.6	1	0.6				
Тайшир сумын ЗДТГ	2	5.4			2	5.4	2	5.4				
Тайшир сумын Хоршоо хөгжүүлэх сан	3	12.6			3	12.6	3	12.6				
Тайшир сумын БХНС сан	-	-			-	-	-	-				
Дүн	6.0	18.6	-	-	6	18.6	6	18.6	-	-	-	-

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

/ сая төгрөг/

Байгууллагын нэр	Нийт зөрчил		Үүнээс									
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Албан тушаалтны тоо	Тоо	Дүн
Тайшир сумын ЗДТГ	10	81.60	3	10.10	6	71.50	1.00					
Тайшир сумын ИТХ	1	0.4	1	0.4	-	-						
Тайшир сумын ОНХС	1	43.50			1	43.50						
Тайшир сумын Хоршоо хөгжүүлэх сан	2	28.20			2	28.20						
Дүн	15	176.3	4	10.50	10	165.80	1.00	-	-	-	-	-

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

Байгууллагын нэр	Нийт зөрчил		Үүнээс					
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой зөрчил								
Тайшир сумын ЗДТГ	1	0			1			
Дүн	1	0	0	0	1	0	0	0
Бусад хууль тогтоомжтой холбоотой зөрчил								
Тайшир сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч	1	22.6			1	22.6		
Тайшир сумын ЗДТГ	1	0			0	0	1	
Дүн	2	22.6	0	0	1	22.6	1	0
Нийт дүн	3	22.6	0	0	2	22.6	1	0

Тав. Төсвийн захирагчийн ангиллаар аудитад хамрагдсан байдал ба санал дүгнэлтийн талаарх мэдээллийн нэгтгэл

№	Төсвийн захирагчийн ангилал	Байгууллага, нэгжийн тоо			Санал дүгнэлтийн хэлбэр			
		Аудитад хамрагдах	Үүнээс: Аудит хийсэн хэлбэр		Зөрчилгүй	Хязгаарлалттай	Сөрөг	Дүгнэлт өгөхөөс татгалзсан
			Санал дүгнэлт гаргасан	Түүвэрт хамруулсан				

A	1	2	3	4	5	7	8	9	10
1	ТТЗ		1			1			
	НИЙТ		1			1			